

P. n. Koroška št. 10
(Dobro. izv.)
Maribor

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštne proste. — Telefon št. 220.

2. številka.

Maribor, dne 7. januarja 1921.

Letnik XIII.

Velika izobraževalna naloga.

Poslanec dr. Holinjec je imel na obnem zboru Slov. kršč.-soc. zveze za Stajersko v Celju 6. jan. o naši veliki izobraževalni nalogi govor, iz katerega podamo te-le glavne misli:

Človeštvo še vedno trpi vsled posledic svetovne vojne. Vsaka vojna je razdejalna, njena naloga je pobijati, pokončevati, rušiti, razdirati. Takšne gigantske borbe še ni doživel svet — kakoršna je bila koncem 1. 1918 končana svetovna vojna. Zato pa so tudi njeni nasledki tako ogromni in vseobsežni, da v tem oziru ne najdemo v zgodovini polnovredne primere. Razdejanje, razrušenje in pustošenje, ki sledi vsaki vojni, je kot posledica svetovne vojne v taki meri zadelo človeštvo, da bodo evropski narodi le samo z največjim naporom in dolgoletnim vztrajnim delom popravili ono opustošenje, ki je po vojni ostala ne samo na gospodarskem, marveč tudi na umskem in moralnem polju. Zato dandanašnji širok svet doni ter se razlega klic: Reparation; Obnova! Poprava!

Pri umski in нравni obnovi, ki je še veliko važnejša, kakor gospodarska, sodelovati je naloga naše Slovenske kršč.-soc. zveze in v njej včlanjenih društev. Duša našega naroda leži pred nami kakor njiva, zanemarjena in opustošena od vojne. Primeroma majhen del te njive je dobro obdelan, skrbno zoran in zasejan ter tako sposoben, da rodi dober sad. Večji del pa je kakor pustoba, kjer raste plevel, osat in bodičevje. Torej obnova zemlje = duševno in moralno prenovljenje!

Sredstvo za to je zapisano v sv. pismu: „Resnica vas bo osvobodila.“ Krščanska resnica vas bo osvobodila laži, zmote in zablode. Zato pa mora biti glavna naloga onega modernega stremljenja po obnovi, ki ga opažamo povsod, da pri posamezniki zopet obnovi in utrdi krščanska načela, katera so vsled vojne trpela obilno škodo, ter v njih krepko zasidra posameznike, narod in človeško družbo. To misel so pred letom — začekom leta 1920 — lepo povdarili Lloyd George in ostali ministriški predsedniki angleškega kraljestva v poslanici angleškemu državljanom, kjer med drugim naglašajo: „Vojno izkustvo in vsi poizkusi, da se obnovi življenje v času mira, so jasno dokazali, da ne vzgoja, ne znanost, ne diplomacija niso mogli stvoriti temelja, na katerega bi se postavilo vse življenje... Jasno je, da tudi Zveza narodov ne bo imela uspeha, ako ne bo vse narode brez izjeme vodila dobra volja. Ta dobra volja pa nujno temelji na duhovnih razlogih: na veri v Boga, ki ga vsi priznamo za Očeta. Priznamo li to resnico in božjo previdnost nad vsem, kar se dogaja na svetu, edino tedaj bomo našli temelj, na katerem bi se zgradil red in sklad med ljudmi. Toda te vere ne more vsiliti nobena vlada. Ta vera mora biti notranji plod pristajanja vseh ljudi in v vseh zemljah. Mi na očigled teh vprašanj bodočnosti svečano izjavljamo, da je najčvrstejši temelj svetovnega miru v priznanju teh tradicionalnih resnic. Evo, to je razlog, zakaj smo hoteli naglasiti ljudem dobre volje v vseh zemljah našega carstva, da se nujno morajo ponovno izprašati o odgovornosti, katero bodo tudi oni prevzeli na sebe, ko se bo delalo za obnovo izobraženega sveta.“

Je torej velika in neodklonljiva naloga vseh, ki so dobre volje, obnova ljudi s krščansko izobrazbo. Obnoviti moramo pred vsem mladino.

Mladina je kakor cvet, ki raste v travi. Trava se vije in zapleta okoli njega in preko njega ter ga hoče popolnoma zasenčiti in zadušiti. Cvet se

bori, da dobi kaj soka iz zemlje za svojo hrano, bori se pa tudi, da pride iz sence na sonce. Mladina teži kakor cvet k soncu, trava — drugi ljudje pa ga zasenčujejo. Koliko mladinskih lepih cvetov je košateča se trava med vojno in po vojni popolnoma zasenčila, da ne morejo več na sonce krščanske resnice! Koliko jih je strupena trava zadušila, da ne morejo in ne morejo živeti čednosti in poštenosti, oiki in napredku, marveč kakor onemegli ležijo na tleh, uboge žrtve neolike, surovosti, ošabnosti in razuzdanosti. Zato pa je glavna naloga naše izobraževalne organizacije: mladino voditi k soncu, k svetlemu, ogrevajočemu solcu krščanske omike, reševati in varovati jo, da je ne zasenči in zaduši laž in zmota, hujskanje in zapeljevanje, ki jo obdaja od vseh strani. Temu visokemu cilju služijo naš dični Orel, služijo v okvirju naših bralnih in izobraževalnih društev blagonsne mladeniške in dekliške zveze. Kjer še ni teh organizacij, se morajo ustvariti, in sicer povsod, v vsaki župniji! Kjer so, skrbimo zato, da bodo te organizacije živele in krepko delovale. Čim manj mladinskih cvetov bo zamorila strupena trava laži, zmote in zablode, tem bolje za naš narod. Prijatelji naroda in mladine — vsi na delo, na smotreno in vztrajno delo!

Imajoč pred očmi visoki cilj splošne obnove človeške družbe in vseh njenih slojev, ne smemo svojega izobraževalnega dela omejiti ne po osebah, ki jih naj izobražimo, ne po tvarini, v kateri jih izobražujemo. V enostranost bi zašel, kdor bi svojo izobraževalno skrb posvečeval le samo mladini ali samo starejšim ljudem, samo moškemu ali samo ženskem spolu, samo kmetiskim slojem ali samo delavcem. Vse imejmo pred očmi in skušajmo jim podati vse, kar moremo. Religiozna izobrazba je prva, pa ne sme ostati osamljena; pridružiti se ji mora tudi svetna izobrazba: strokovna, gospodarska, politična in splošna.

Slovenski pregovor pravi, da je neumnost najdražja reč na svetu. Ta prislovica je sicer trivialna, pa resnična, in smelo bi dostaviti, da je neumnost tudi najvevarnejša reč na svetu. Zgodovina in izkustvo učita, da je nepodučenost in neizobraženost najbolj sprejemljiva za prazne obljube, za zapeljevanje, hujskanje in prevratne nakane. Poglejmo si Rusijo! — Kako je bilo mogoče, da je nad to državo in njenim dobrim ljudstvom zavladal boljševizem, rušilec vsake kulture in izobrazbe? Kako je mogoče, da se Rusija ne more iznebiti tega groznega jarma ter se dvigniti iz strašnega brezdnja? Velik, da, največji del krivde nosi neizobraženost široke mase ljudstva. Še 1. 1910 so ruski časniki objavili statistiko, katera spričuje, da je v evropski Rusiji brez Poljske in Finske — v Aziji je še slabše — znalo brati in pisati samo 23% prebivalstva. In ta neizobražena ljudska masa je drvila za raj obetajočimi boljševiški preroki z značilnim krikom: „Dolje gramotnjaji! Dol ptišmeni!“

Ce pa ne maramo iti v Rusijo po dokaze, marveč rajše ostanemo doma, je samo treba, da se ozremo na izid volitev v ustavotvorno skupščino naše države. Rezultat jasno kaže, da je nepodučenost ljudstva, ki je posledica med in po vojni zaustavljenega izobraževalnega dela, združena z zanemarjenjem vzgoje mladeničev, ustvarila med našim narodom zemljo, ki je v sebe sprejela seme laži in klevete, hujskanja, zapeljevanja in prevratnega stremljenja.

Edino sredstvo za obnovo tudi v tem oziru je izobrazba. Komur je do tega, da krščanska načela pridejo do večje veljave v javnosti ter da pre-

novijo, ozdravijo in utrdijo socialni red, ki že tudi v zapadni Evropi poka na vseh koncih, se ne sme odtegniti ljudsko-izobraževalnemu delu. To delo je eminentno socialno delo. Izobraževanje bo ljudske sloje preverilo, da zdravilo zoper veliko socialno bolezen sedanjega človeštva ni v revoluciji, ki naj razbije in poruši ves družabni red, marveč je v socialni preosnovi sedanjega družabnega in gospodarskega reda, v socialnih reformah, ki so potrebne in ki se bodo morale izvesti na temelju načel, ki so skladna s temeljnimi krščanskimi principi.

Končno je treba spomeniti še narodno-obrambno stran izobra-

ževalnega dela. Slovenci smo se ponášali z velikim zakladom ljudske izobrazbe, ki nas je obranila pred navalom raznarodujočega germanizma in italijanizma. Po vojni je naš mali narod kot uboga žrtve brezvestne mednarodne diplomatske kupčije izgubil na tisoče svojih rojakov, katere je moral pustiti pod oblastjo nemškega in italijanskega naroda. Tem svojim bednim rojakom, nekdanjim sodrugom v izobraževalni organizaciji, pošljemo danes z glavnega zborovanja naše izobraževalne organizacije svoj pozdrav z bodrilnim opominom: Ne obupajte! V slovenski krščanski izobrazbi je odrešenje in ohranjenje tudi za Vas!

Interpelacija zavoljo izvoza konj.

Poslanca Pišek in dr. Holinjec sta dne 5. januarja interpellirala g. ministra financ in poljedelstva o dovolitvi izvoza 400 komadov konj medžimurske in težke pasme g. N. Lehnerju v Mohaču.

Poslano vprašanje se tako-le glasi:

Gospodarski finančni komite ministrov je, kakor se nama poroča v svoji seji dne 16. novembra 1920 (broj 1572-IV) dovolil g. Lehnerju iz Mohača izvoz 400 komadov konj brez razlike spola in starosti. Ker se nama dozdeva, da poročilo o dovolitvi tega

izvoza morda ne odgovarja resnici, zato vprašava:

1. Ali se je dovolil omenjeni izvoz konj? Iz katerih razlogov? Ali v kompenzacijske svrhe ali ne?

2. Ako se je temu gospodu — baje židovskega pokolenja — dovolil izvoz, zakaj se takšno dovoljenje vkljub opetovanim prošnjam ne da kmetijskim in konjerejskim zadrugam?

3. Ali je minister voljan, ker je sedaj v Sloveniji primeroma veliko število konj na razpolago za prodajo in izvoz, enako velik kontingent dovoliti tudi za Slovenijo ter ga razdeliti na kmetijske in konjerejske zadruge, oziroma na poedince?

Vojteh Korfanty.

Za par mesecev bo plebiscit v Gornji Sleziji. Izmed vseh plebiscitov kar jih je odredila ententa, je to najvažnejši in v resnici mednarodnega pomena. Prebivalstva šteje čez dva milijona, torej 20 krat toliko, kakor naše plebiscitno ozemlje na Koroškem in še več. Njena zemljepisna lega prav v središču Evrope kot most med Česko in med Poljsko je največje važnosti. Dežela ima velikanska prirodna bogastva, zlasti velike množine najboljšega premoga. Radi tega trde Nemci, da brez Slezije njihova država nima obstanka, ker se brez premo ga industrija ne more razvijati. Boj za Slezijo je torej zelo hud, brez primere hušji kot kjerkoli drugje. Večkrat je že prišlo do spopadov med Nemci in Poljaki, ki so razvili do vrah bitk in ljudskih vstaj. Mnogo krvi je že teklo na tem ozemlju, mnogo človeških življenj propadlo.

Voditelj poljskega plebiscitnega delovanja je moj stari znanec in prijatelj Vojteh Korfanty. Ko čitam v novinah nedavno njegovo ime, se spominam na prvo svidenje z njim. Nekega dne se odpro vrata moje sobe — bilo je nekaj let pred svetovno vojno v Krakovu — in vstopi gospod, o katerem res prvi trenotek nisem vedel kako bi ga ocenil. Mlad, morda ne tako mlad kot izgleda, gladko obritega obbraza, nekaj krepkega, kmetijskega v kretnjah in potezah, močan, plečat, oblečen v rujavkast kvadriran žaket. Ako bi ga zagledal na kakšnem parniku ali sploh na kraju, kjer se nahajajo ameriški potniki, bi ga smatral za solidnega ameriškega meščana. Stopi k meni tako naravnost in krepko, kot bi stopil v urad s solidnim poslom:

— Jaz sem Korfanty. Zvedel sem, da ste tukaj in hočem z vami govoriti.

— Korfanty s Poznanja.

— Da s Poznanja, oziroma nič več s Poznanja, sedaj z Bytomja. Delam z Napieralskim.

Govoril je tako kratko in trezno, da sem mu komaj sledil, a razumel nisem pravzaprav ničesar. Ime Korfanty sem slišal večkrat. Slišal sem, da se je na Poznanjskem pojavil mlad človek z imenom Korfanty in hitro povzročil velik preobrat v poljski politiki. Poprej je vladala neka rekel bi na

rodno konservativna struja, pride Korfanty in razvije se nova struja, bolj radikalno narodna in demokratična. Cuden pojav pri tako treznih in hladnih poznanjskih razmerah! Kdo je ta Korfanty? Eni pravijo: vihrav človek, drugi: zelo sposoben. Dejstvo je, da je kar hitro postal najvplivnejša oseba v poljskem klubu nemškega državnega zbora.

Sedaj mi pove suho in kratko, da se je vrnil v Slezijo in dela z Napieralskim. Napieralski je bil v Sleziji star, zaslužen naroden delavec, imel je veliko tiskarno in knjigarno, izdajal časnike in knjige v konservativnem, katoliško narodnem duhu. Imel je velike zasluge, držal je poljsko zavodnost v tej močno ponemčeni in od drugih poljskih dežel popolnoma odrezani deželi. A sedaj mi pove Korfanty, da pusti vse, kar je delal v Poznanju in se združi z Napieralskim, ki je bil vendar od njega zelo različnega značaja! Misli se mi pode po glavi. Ali se je kaj zgodilo, da je moral naglo zapustiti deželo? Morda politična, ali pa zasebna nelepa zadeva? Morda mu kaže pri podjetjih Napieralskega lep dobiček in opusti zanj zelo častno, a osebno malo plodno politično pot? Ne eno, ne drugo nemo goče. Med tem pa sedi mož pri meni mirno in hladno in jasno, kot bi zvonil pove moje željo, radi katere je prišel. Ne! vihrav ni! Nepošten, če se ne motim, tudi ne! Dobičkaželjen tudi ne izgleda!

Govorila sva, se razgovorila in razšla. Razumel ga nisem. Sel je v Slezijo in delal z Napieralskim. Dežela, ki je bila skoraj tisoč let pod vplivom germanizacije, se je začela dvigati, kmalu je stal na čelu poljskemu gibanju v Sleziji, a za njim milijon prebivalstva. Pozneje se je pojavilo njegovo ime večkrat, nastopal je vedno v kritičnih trenotkih, njegov nastop je pomenil vedno nov prevrat, a imel je tudi vedno uspeh.

Kdo je Korfanty? Ne vem. Ime je znano, a o možu se ne govori ničesar. Govori se samo, kaj dela, kako je nastopil, kaj je rekel in kaj storil. Njegova preteklost gine za njim, pred njim so samo brazde, katere orje. Sin poljskega rudarja iz Slezije je menda v mladosti hotel postiti gospod in šel v gimnazijo. Iz šol so ga zapodili ra-

di poljske agitacije. Posvetil se je poklicu svojega očeta in postal rudar delavca. Tu so ga zaprli radi poljske agitacije. Pride iz ječe in prične oznanjati svoj evangelij ljudstvu: Slezija je poljska! Besede so zelo priproste, toda evangelij je privlekel množice. Gre v Poznanj, prevrne poljsko politiko in prične novo, vrne se v Slezijo in postane časnikar, poslanec itd. največji nasprotnik nemštva.

Sedaj je, kakor pišejo Nemci, načelnik poljskih band, na njegove ime prisegajo mnogoštevilni pristasi. Nemci so razpisali na njegovo glavo nagrado milijon nemških mark. Korfanty pa sedi v Rytomju, v hotelu Lomnie obdan od močnih čet svojih pristasev kot neke vrste kralj in daje mirno in samozavestno svoja povelja in odredbe.

Kako bo izpadlo? Korfanty je pre pričan da zmaga, kakor ga poznam, bi bil ta mož zmožen žrtvovati tisoče ljudi, da iztrga Slezijo Nemcem. To je boj, brez terorizma ne gre, a boj zahteva žrtev. Razmere so za Poljake v Sleziji manj ugodne, kakor so bile za Slovence na Koroškem. Bomo videli, kako bo opravil Korfanty.

Dr. L. Lenard.

Politični pregled.

JUGOSLAVIJA.

Naš novi ministrski svet je sprejel v seji 5. t. m. Markovičev ustavni načrt z neznatnimi spremembami. Radikalno-demokratski ministri so se izrekli odločno proti avtonomiji ali federaciji. Vprašanje zgornje zbornice bodo pa rešili klubi sami.

Nova vlada je pozvala poslance v Beograd k seji konstituante 12. t. m. Predsednik konstituante pa kliče poslance že za 9. t. m. v Beograd, da se pred konstituantno sejo posvetujejo posamezni klubi.

Mesto umrlega finančnega ministra bi imel baje zasesti demokrat dr. Voja Veljkovič, ki je pa odklonil ta portfelj. Naslednikom Stojanoviča v financah se imenuje notranji minister Draškovič, katerega bo nadomestil v notranjih zadevah Pribevič, prosveto pa bi prevzel prof. Kumanuči.

Muslimani še doslej niso stopili v vlado in se bodo tozadevna pogajanja vršila po pravoslavni točki njih praznikov. Med muslimani in demokrati obstoja nasprotstvo glede agrarne reforme in ustave.

O bosanskih komunistih poročajo časopisje, da bodo po polženi prisegi sodelovali pri prihodnjih sejah konstituante.

ITALIJA.

Italijanska vlada je priznala začasno reško vlado in je odpovalo že nekaj članov te vlade iz Reke v Rim, da uredijo trgovinske ter prehranjevalne odnose in da izposlušajo za Reko najnujnejše potrebno — posojilo.

D'Annunzio in njegovi legionarji izvršujejo od generala Caviglije narekovane jim pogoje. Legionarji zapuščajo Reko v partijah, d'Annunzio pa se še baje dosedaj ni odločil, kam bi jo potegnil. Piše in govori se, da si bo izbral kot bivališče svoj predvojni stan v vili na Cap Brentonu v biskajskem zalivu blizu španske meje.

Naš vladni poverjenik za prehrano je že odpotoval v Baker, da uredi pošiljatev živil v one kraje, ki so bili doslej zasedeni od Italijanov, a jih bodo ti sedaj izpraznili v smislu rapalske pogodbe.

AVSTRIJA.

Avstrijski zvezni Kanceler dr. Mayr je podal v daljšem govoru 5. t. m. ob priliki seje zunanje odseka poročilo o zunanje-političnem položaju Avstrije. Spomnil se je predvsem entente, na katere zaupanje lahko zida Avstrija, ker je bila enoglasno sprejeta v zvezo narodov. Z Nemčijo je sklenila Avstrija novo trgovsko pogodbo, ravno tako se bodo začela v kratkem trgovinska pogajanja s Čehoslovaško. Razmerje Avstrije do Jugoslavije se je zadnji čas zboljšalo in prvi znak prijateljskih odnosov med obema državama je pred nedavno sklenjena trgovinska pogodba. Na nam Madžarski je povdaril Mayr stališče, da vstraja Avstrija na pri-

klopitvi po mirovni pogodbi jej prisojene zapadne Ogrske. Prijateljstvo Rumunije in Poljske do Avstrije potrjujejo trgovinske pogodbe s tema dvema državama.

Do ureditve zapadno-madžarske meje je ustavila Ogrska z Avstrijo promet. Suspendirani so vsi gospodarski dogovori med Avstrijo in Madžarsko zlasti glede dobave krompirja in zelenjave, s čimur je doslej zalagala Madžarska Avstrijo.

RUSIJA.

Vsa poročila, ki nam prihajajo iz Rusije, javljajo o protiboljševiških vstajah in uporih. Cela Podolija se je dvignila proti boljševiškem režimu in krog Kamenca Podolskega je v teku bitka med vstaškimi kmeti in pa boljševiki. Vstaši so zasedli Braclav, ter porazili celo boljševiško divizijo.

Iz Moskve in Petrograda prihajajo tudi poročila o vojaških uporih, ki imajo svoj vzrok v skrajno slabi prehrani. V Moskvi se je baje uprl del garnizije in je bilo več smrtnih žrtev pri tej priliki.

Politična poročila.

P ZBOR ZAUPNIKOV Slovenske Kmetijske zveze se je vršil v sredo, dne 5. januarja v Mariboru. Došli so najuglednejši zaupniki naše stranke. Zbor je otvoril in vodil član odbora Kmetijske zveze, agilni župan Jakob Florjančič iz Smiklavža pri Hočah. O političnem položaju s posebnim ozirom na konstituantno in na razne zakulisne spletke je poročal poslanec dr. Anton Korošec. Njegova izvajanja so srkali zborovalci s posebno pozornostjo. Vrli kmet Jakob Feliciojan z Vurberga se je oglašil k besedi in predlagal naslednjo resolucijo: „Zaupniki Slov. kmetijske zveze zbrani na zborovanju v Mariboru 5. januarja izražajo Jugoslovanskemu klubu in njegove mu načelniku dr. Korošcu zahvalo in popolno zaupanje ter docela odobravajo postopanje Jugoslovanskega kluba v ustavotvorni skupščini s pozivom, naj vztraja v odločnem boju za pravilno ureditev naše države in za avtonomijo Slovenije.“ Predlog je bil sprejet enoglasno in z navdušenjem. Nato so še govorili poslanec dr. Hohnjec, tajnik Zebot, prof. Vesenjak in dr. Veble. — V naših vrstah se poraja zopet svež duh dela.

P ZEMLJORADNIKI in demokrati so si zašli v lase. Do pred najnovejšim časom je celotno slovensko JDS časopisje gladilo, vabilo in se dobrih kolo samostojnim. Minister Kukovec je pri ministrski seji izjavil, da se program zemljičarstva čisto krije z demokratskim in je slovenska Samostojna samo krilo JDS. Liberalci so bili uverjeni, da bodo zemljičarški sili v vlado; a ker se drži zemljičarški klub do danes odklonilno glede vstopa v vlado, je „Jutro“ potegnilo svoj korobač izpod klopi, kjer se je že dolgo pritajeno namakal in je lopnilo po samostojnih in zemljičarstvih v številki od četrta. Pri tem korobačenju liberalnih sinčkov samostojnežev se postlužuje odlomka iz beograjske „Pravde“, ki piše, da je postopanje zemljičarstvom plitkoumno in neresno, da se bo kmalu sramoval vsak volilec, da je del tej stranki svojo kroglico. (Slovenskih samostojnežev je že sedaj sram. Op. ur.) Naivni proračun, da bo dobila seljačka stranka pri novih volitvah še več mandatov, je napravil zemljičarstveni klub prevzetnega. Narod soglasno obsoja strahopetstvo zemljičarstvskega kluba. Tako „Jutro“ po „Pravdi.“ Iz ravnokar omenjenega citata beograjske lista je razvidno, da vlada v Pašičevi vladi bojazan, ker nista v njej zastopana niti hrvaški, ni slovenski narod, ampak sami prosvetni bankirji, advokati itd., ne pa zastopniki iz seljaških in delavskih vrst — ljudstva. Sedanja Pašičeva vlada je konglomerat velekapitalistične buržuazije iz radikalno nedemokratskega tabora, ki se pa že sedaj koj pri nastopu veda, da bo zadela radi buržuazni ob oster odpor pri zastopnikih jugoslovanskih ljudskih mas. Da še zemljičarstveni do danes niso stopili v vlado, je znak, da so vendarle izvohali, da med buržuazijskimi pijavkami — bankirji nima prostora zastopnik seljaka.

d POVERJENISTVA in „Narod.“ Tavčarjevo centralistično glasilo od torka se je zagnalo v ljubljanska poverjenistva. Gospoda krog „Naroda“, ki je obelodanila uvodnik „Poverjenistva“, pač ni pomislila, da je žehlala v vrstah svojega strankarskega glasila lastno politično žlaho prvega kolena, kot so gospodje JDS poverjeniki: dr. Ravnihar, Ribnikar in Skaberne. Poverjeniki SLS pristaši so uvideli še pred ostavko beograjske vlade, da bo treba odstopiti in se začasno umakniti centralistični premoči, gospodje liberalni poverjeniki pa še vstrajajo danes na svojih poverjeniških sedežih, katere umiva „Sl. Narod.“ Ako bi se bilo kako mladoliberalno glasilo zagnalo v poverjenistva, se ne bi čudili, ker smo vajeni mladostne nepremišljenosti; da pa krtači lastno gnezdo starina „Narod“, je pa že nekaj posebnega. Vedno bolj smo uverjeni, da od onega časa, ko je začel očka Tavčar tržiti svojo politično govedino kot kandidat, je zašla tudi „Narodova“ logika in vedno hvalisana doslednost med rogate parklježe, ki gledé pameti ravno ne prednjačijo med domačimi živali v Sloveniji.

P REŠKA KONSTITUANTA. — Pretekli ponedeljek in torek je imel reški občinski svet zborovanja, na katerih je v polnem obsegu potrdil pogodbo, katera je bila sklenjena med reškimi delegati in italijanskim poveljništvom. Za župana je bil izvoljen dosegljivi župan Gigante, za podžupane pa Longhi in Schitter. Izvoljen je bil tudi odsek, ki ima nalogo, da še tekom meseca februarja skliče konstituantno. Vodstvo začasne vlade je prevzel Grossich, ki je že prevzel vlado nad samostojno reško državo.

P FRANCOŠKI SOCIJALISTI, ki so se v dobi svetovne borbe slepo pokorili militarizmu in dokazali največ patriotizma, so se pridružili na svojem kongresu v Toursu od 26. do 31. decembra z ogromno večino tretji internacionalni. Zborovanje v Toursu je bilo zelo burno: pretepi, jok, vik in krič, a odnesel je zmago komunizem. Omeniti pa moramo, da obstaja komunizem v Franciji doslej samo v teoriji; kajti udeležitev komunizma med skoz in skoz buržuaznimi Francozi je izključena.

d RUMUNIJA MOBILIZIRA. Poročilih iz Bukarešte je Rumunija z ozirom na dejstvo, da njene meje ogrožajo boljševiške čete, poklicala pod orožje letnike 1913—1915. Razen tega bodo militarizirani vsi železničarji.

Dnevne vesti.

OBČNI ZBOR SLOV. KRŠČ. SOC. ZVEZE je bil 6. januarja v Celju ter se je prav dobro obnesel. Govorili so Zvezin predsednik dr. Hohnjec, poslanec dr. Korošec in drugi. Govor dr. Hohnjeca prinašamo danes. Nadalnje poročilo sledi.

d „NOVA STRAŽA“ „stare metode“, pod tem zaglavjem je prinesel „Narod“ od četrta notico, v kateri se huđuje nad „Stražo“, ker je okračala demokratske izvoznice z agromer kurjem Žerjavom vred. Kot glavni dokaz, da se ni ukvarjala demokratska gospoda na ministrskih stolčkih z izvoznicearstvom, navaja „Narod“ staro liberalno smešno frazo: „Straža“ se ne bo mogla še dolgo šteti med resna in dostojna glasila. Ker je grajal in javno ožigosal naš list narodne in državne škodljivce egoističnega izvoznicearstva, radi tega ni resen in dostojen, — logika, ki si jo lahko privoščijo samo večkrat na pameti šepavi starec „Narod.“ Ako bi ne šla „Straža“ resen list, bi ne strigel ravno „Narod“ večkrat kar celih člankov ravno iz „Straže“ in jih porival v svoje piškave predale. Za „Slovenecem“ je „Straža“ pa edini slovenski list, katerega čira ali pa se zaganja vanj starostna dostojnost in resnost „Naroda.“ Starih metod ne iščite pri „Straži“, ampak pri liberalnem časopisju, ki se, nagnano v kozji rog, zateče za neumno frazerske planke o klerikalni neresnosti in nepoštenosti. Neresni in nepošteni so naši liberalci s svojimi glasili vred.

d ULTIMAT RUDARJEM in Trboveljski družbi. Začeva stavke rudarjev v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju se bliža h koncu, kajti stopila je v zadnji odločilni štadij. Ker so bila

vsa dolgotrajna pogajanja brezuspešna, stavke pa mora biti enkrat konec, se je deželna vlada odločila do sledečega koraka: Rudarjem, zlasti onim nižje vrste, se dovoli takoj zvišanje mezd za 25% in sicer nosi to povišanje mezd Trboveljska družba; cena za premog se pa vsled tega ne sme povišati. Rudarji morajo delo brezpogojno nastopiti v sredo, dne 5. jan. Ako oboje stranki in sicer stavkujoči rudarji ter Trboveljska družba v sredo, dne 5. t. m., ne sprejmete ta ultimata, bo deželna vlada smatrala svojo posredovalno vlogo za končano in bo z ozirom na potrebe prometa, gospodarstva in države storila vse potrebne korake, da se zagotovi zadostna produkcija premoga.

d TRBOVELJSKA RUDARSKA STAVKA še nikakor ni prenehala ali se ublažila. Pa kakor je doznati, Trboveljska družba ni odbila vladinega ultimata; na drugi strani pa se dvigajo tudi med rudarji vedno močnejša struna, ki je za končanje štrajka in pa za sprejem vladinega predloga, da se ta kriza med družbo in delavstvom ne poostri.

d NAFARBANI PROFESORJI. Ko je začel minister dr. Kukovec kurtati kot JDS kandidat iz svoje polomljene demokratske barke, je spustil tudi med slovenske profesorje goloba, ki bi naj prinesel našim profesorjem favoriko zvišanja in regulacije plač. Prvi minister socialne politike dr. Kukovec je pred volitvami raztrbil v liberalnem časopisju, da je dosegel on kot za vse pravični minister socialne politike, da se bodo uredile plače gg. profesorjem. Gospod minister je vrzel besek obljube med profesorje kot JDS kandidat, ker je krvavo rabil demokratske glasove. Kakor hitro pa se je vsedel g. dr. Lojze v voz ministrstva proste trgovine, je pozabil na izpolnitev dane obljube o regulaciji professorskih plač, ker je pobral le professorske glasove brez nagrade. Profesorji v Sloveniji danes pravijo: G. minister nas je ustmeno in pismeno potom JDS časopisja prav pošteno nafarbali.

d G. PODSTAROSTI S-c-h-unku v odgovor. G. podstarosta iz Selnice ob Dravi se je zopet oglašil v „Taccu“, kjer bi rad v obliki narodno zaslužne jeremiade ožehtal svoj nemškutarski plašč. G. Schunku smo že povedali v „Straži“, da je sam proste in neprisiljene volje izjavil pri zadnjem ljudskem štetju pod staro Avstrijo, da je nemškutar in je pod nemškim občevalnim jezikom tudi vpisan pri okrajnem glavarstvu v Mariboru. Da je ta naša trditve dejstvo, se lahko prepriča vsak Taborit na mariborskem glavarstvu. Človek pa, ki je po rodu Slovenec, a da zapisati na uradno veljavni zapisnik, da je nemškega občevalnega jezika, je narodna izdajica-nemškutar, pa četudi mu je pognalo v Jugoslaviji sokolsko perje — a mu je še vedno ostal nemškutarski kljun. Ako pa bo g. starosta Schunku odložil radi dokazanega dejstva njegove nemškutarije vsa svoja selniška dostojanstva, bo ta njegov korak gotovo v prid obmejnemu jugoslovanstvu in Sokol so bo vsaj znebil staroste, ki se je izvalila v sokolskem gnezdu iz nemškutarskega kukavičinega jajca. Od g. starose pa zahtevamo za naš dokaz o njegovi uradno potrjeni nemškutariji od njega samega obljubljenih 5000 K. Vemo, da nam jih ne bo dal, ker nemškutar ne drži besede, četudi ga zdaj krasí garibaldinska srajca sokolskega podstaroste. Pa še na svidenje, gosp. S-c-h podstarosta!

d LJUTOMERSKI TRGOVCI in prodaja časopisov. Ako pridemo v trgovino g. Repiča, predi vršiče ali pa v trgovino g. Herzdga ter vprašamo po „Gospodarju“, ga ni dobiti. So razni izgovori: Smo ga že razprodali, ali: Boste še kaj kupili? Najbolj pa se nam dopade to, da nam vsiljujejo druge liste: „Narod“, lahko dobimo tudi lažnjakca „Kmetijski list“, kar po sili ga nam hočejo dati. „Gospodarja“ pa, ki je pošten krščanski list, pa ne dobimo. Dalje lahko dobimo tudi na vse pretege lažnjivo „Domovino.“ Slišal sem kmeta iz Cvena, ki je rekel: Ali ni to sramota za vse Slovence, da nosi ravno ta najbolj lažnjivi in obrek-ljivi list ime „Domovina“? Zato pa vas opozarjamo, gospodje, ki ste prodajalci časnikov, skrbite za to, da boste za vse ljudi enako postrežljivi!

o BRALNO DRUSTVO za ljuto-mersko okolico vabi na prireditev, katero priredi orlovski odsek, naraščaj, v nedeljo, dne 16. januarja 1921 v telovadnici Narodne šole, popoldne točno ob pol 3. uri. Na vspehodu je telovadba, deklamacije in igra „Fot do prepričanja“. Prosimo vse starše, ki kršćansko mislite, da pohitite ta dan v Narodno šolo, kjer boste videli, česa so se že naučili vaši mali Orlički. Tudi mladina naj pohiti k dobri zabavi in razvedrilu. Na veselo svidenje v obilnem številu na zimski orlovski slavnosti.

d IZREDNI OBČNI ZBOR Društva jugoslovanskih novinarjev v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 16. t. m. ob 10. uri v posebni sobi kavarnе pri zvezdi v Ljubljani.

d OMEJITEV PROMETA na državni železnici. Vsled pomanjkanja premoga, povzročena vsled stavke rudarjev, je železniški promet na progi Celje-Dravograd vnovič omejen. Na progi Celje-Dravograd vozita vlaka z odhodom iz Celja ob 8.10, prihodom v Dravograd ob 11.26, vlak z odhodom iz Dravograda ob 15.45 in prihodom v Celje ob 19, vlak z odhodom iz Velenja ob 5.39 in prihodom v Celje ob 6.58, vlak z odhodom iz Celja ob 20.40 in prihodom v Velenje ob 22.8.

d VELIKA IZGUBA za Slovenijo, Državna železniška uprava v Ljubljani je svojčas prevzela znani vojaški arzenal v Ljubljani in spremenila ta arzenal v moderno delavnico za izdelovanje in popravilo železniških vozov. Ta delavnica je bila bogato opremljena z vsemi potrebnimi stroji in je bila ena najboljših na našem jugu. Sedaj bo pa, kakor se poroča, državna železniška uprava to delavnico zopet izročiti vojaški upravi. Slovenija že sedaj trpi vsled velikega pomanjkanja železniških vozov. Naše blago, ki je namenjeno za prevažanje po železnici, mora čakati po cele tedne na postajah, da se ga železniška uprava usmili in prevozi na določeni kraj. Toda, če se to uresniči, da Slovenija izgubi najboljšo železniško delavnico, bo to za naše gospodarstvo hud udarec, kajti trpeli bomo še mnogo hujše, kakor dosedaj, vsled pomanjkanja železniških vozov.

d NOVI POSTNI PECATI. Poštna uprava nam je oskrbela nove pošne pečate ali žige, ki so prav nič. V gornjem polkrogu je napis ozirno ime poštnega urada v latinici, v spodnjem v cirilici, na sredini pa datum. Govori vse, da dobe polagoma vsi poštni uradi nove žige, kar bi bilo le pozdraviti, da tako izginejo razni preostanki iz stare avstrijske dobe.

d PONAREJEVALCI bankovcev pod ključem. Blizu Osjeka v Slavoniji so zaprli proslulega tihotapca s ponarejenimi bankovci, Mihaela Lorina ter še štiri njegove tovariše. Ta tolpa je v tihotapljalna iz Romunije v Jugoslavijo velike množine ponarejenih 5-dinarskih in tudi drugih papirnatih bankovcev. Lopove so spravili na varno.

d LASKA BREZSRČNOST. Dne 4. januarja je priplul v tržaško luko parnik „Frankfurt“, ki je pripeljal iz Vladivostoka nekaj tisoč vojni vjetnikov iz Rusije, med temi tudi večje število Jugoslovancev, Avstrijske in madžarske vojne vjetnike so prevzeli konzuli teh držav, a naši vojni vjetniki so pa morali ostati še nadalje v Trstu, ker naša država še nima v Trstu konzula. Ti trpinji so se vozili po morju celih 40 dni, so skrajno izmučeni in izstradani. Toda laška brezsrčnost je znana, za uboge trpine se laške oblasti ne zmenijo, saj so — Ju goslovani.

d ARNAVTSKE TOLPE. Po poročilih iz Prištine se v zadnjem času ponavljajo roparski napadi arnavtskih čet na odotno prebivalstvo. Razbojniške tolpe so začele napadati že v mestu samem, kajti napadle so poštno postajo, ubile tri orožnike, dva sprevidnika in ranile enega meščana. Iz Prištine so odvedli roparji v hrube 2 premožna in ugledna meščana, da bi zahtevali odkupnino. Interes državljanoov zahteva, da se napravi tam doli konec roparskim pohodom arnavtskih tolpe.

d OKRADENI D'ANNUNZIO. Po poročilih iz Reke bi imel d'Annunzio zapustiti Reko dne 6. januarja. Kari se bo podal še ni znano. Ta pristolovec je sedaj zelo vznemirjen, kaj-

li okradli so ga lastni arditi. Vlomili so v njegovo stanovanje, odnesli iz omara vse dragocenosti, nekaj milijonov denarja, kakor tudi važne listine o njegovih podvzetjih. Nadarditi d'Annunzio si more vzgojiti le samo ardite!

d ŽELEZNICARSKA STAVKA v Avstriji. V Avstriji je izbruhnila občna stavka železničarjev. Stavkajo železničarji južne železnice in državnih železnic. Promet osebnih vlakov je popolnoma ukinjen. Vozijo še samo nekateri vlaki, ki prevažajo živino. Na raznih postajah je prišlo do hurnih prizorov. Ko je vlakovodja osebnega vlaka ter drugo osobje na postaji Bruck izjavil, da ne vozi več naprej, so potniki naskočili železničarje in jih s samokresi in palicami prisilili, da so morali nadaljevati vožnjo. Slični prizori so se odigrali v Judendorfu, Göttingu in v Gradcu. V Gradcu je prišlo dne 4. jan. med stavkajočimi železničarji in potniki do hudih spopadov. Posredovati je moralo orožništvo in policija. Bajje ni upanja, da bi bila stavka že kmalu stavka.

d STAVKA ŽELEZNIČARJEV v Avstriji končana. Stavka železničarjev v Avstriji je končana nepričakovano naglo. Razven povišanja plač so železničarji še tudi zahtevali, da se jim izplača takoj na račun povišanja plač predjem 1000 K. Ker se je zahtevi železničarjev ustreglo v polnem obsegu, so stavkajoči železničarji južne železnice 5. jan. izjavili, da končajo takoj stavko.

d SMRT velikega prijatelja Slovanov. Dne 4. t. m. je umrl v Parizu učenjak, sloveč zgodovinar in velik prijatelj Slovanov, profesor na pariški univerzi, Ernest Denis. Rajni je bil velik prijatelj Slovanov in eden največjih zgodovinarjev sedanjega časa. Ta slavni učenjak se je opetovano zavzel za pravice zatiranih Slovanov v bivši Avstriji. Se celo v lanskem letu je v Parizu ustanovil „Slovanistični institut“, ki naj bi bil znanstveno središče za spoznavanje Slovanov. Slava nesmrtnemu učenjaku-zgodovinarju ter prijatelju Slovanov!

d SMRTNE OBSODBE na Poljskem. V Mlavi na Poljskem je tamkajšnje sodišče obsodilo na smrt 12 komunistov, ker so rovarili proti državi, 28 komunistov je pa bilo obsojenih na večletno prisilno delo.

d KAJ BO Z NEMSKO ŽIVINO za Srbijo? Kakor smo že poročali, mora Nemčija dati Srbiji na račun vojne odškodnine zelo veliko število goveje živine in ovac. V Nemčijo se je podala posebna komisija, ki bi naj prevzela živino. Toda prevoz te živine bi stal državo do 40 milijonov dinarjev, kajti za vsako govedo bi znašali prevozni stroški 4000 in za vsako ovco 200 dinarjev. Tudi bi bil prevoz zelo težkočen, kajti rabilo bi se okrog 8000 vagonov ter 2000 oseb za spremstvo. Ker Nemčija noče plačati namesto živine v denarju, se sedaj vrše pogajanja, da se ta živina proda Avstriji za stroje, papir, tkanine in drugo blago. Dejstvo je, da Srbija sicer bomo rabi živino, toda živino lahko dobi v Sloveniji v zadostni množini. Našemu kmetu bi bilo zelo vstrano, ako bi bilo popraševanje po živini bolj živahno, kakor je sedaj.

d NAROČNIKOM ameriških trti iz državnih trtnih nasadov na Stajerskem! Državno vinarsko nadzorstvo v Mariboru nas naproša objaviti, da presegajo dospelata naročila na ključče nad desetkrat razpoložljivo množino, vsled česar smejo posamezni naročniki računati kvečjemu na dodelitev 500 komadov tega blaga. Ker pa s to naravnost malenkostno množino še marsikomu, ki si je namenil narediti večjo trtnico, ne bo ustrezno, so vsi naročniki, ki ne reflektujejo na ključče pod temi razmerami, naprošeni, da to navedenemu nadzorništvu z dopisnico takoj naznanijo! Naročnikov, katerih garočila niso bila opremljena s potrdilom občine, da rabijo ključče za vzgojo cepljenk za lastni vinograd, oziroma znanih trtničarjev, ki vzgajajo trte za nadalno prodajo, se sploh pri razdelitvi trte ne bo moglo upoštevati.

Straža stane za celo leto 120 K za pol leta 60 K. za četrt leta 30 K. mesečno 12 K. V inozemstvo stane celoletno 150 K. Ne pozabite obnove naročnine o pravem času.

Iz Maribora.

d SANATORIJ V MARIBORU. Zdravstveni odsek za Slovenijo in za Istro v Ljubljani je v zmislu sklepa zdravstvenega sveta dovolil kirurgu dr. Mirku Černičju in ginekologu dr. Benjaminu Ipavicu otvoritev sanatorija v Mariboru v hiši Maistrova ulica št. 19. Ta sanatorij bo na razpolago mariborskim zdravnikom, ki žele zdraviti svoje pacijente v sanatoriju. Ta sanatorij bo moderno opremljen in bo zakostoval vsem potrebam moderne medicine. S tem prevažnim korakom, (n. pr. v Ljubljani so trije; v malem Celovcu sta dva sanatorija) je zdravstveni odsek zadostil nujni želji in potrebi prebivalstva, razen tega pa razbremenil vedno prenapolnjeno marib. bolnico.

d K OTVORITVI SANATORIJA v Mariboru. V našem mestu se otvori sanatorij pod vodstvom kirurga g. dr. Černičja in ginekologa g. dr. Ipavica. Pozdravljamo ustanovitev tega prepotrebnege zavoda. Kolikor nam je znano, se nahaja na študiju v inozemstvu kot ginekolog in porodničar tudi naš ožji rojak g. dr. Fran Toplak, ki se bo v doglednem času vrnil na svoje mesto v Maribor ter otvoril strokovno prakso za ženske bolezni in za porodništvo. Vprašamo: Ali namerava vodstvo sanatorija temu našemu rojaku kakorekoč vnaprej onemogočiti izvrševanje operativne prakse s tem, da ga izključuje od soudeležbe na vodstvu tega sanatorija, h kateri je pač v prvi vrsti poklican? Cela stvar močno diši po stremljenju, da se za vsako ceno uniči eksistenca domačina, čigar strokovna usposobljenost je po naših informacijah izven vsake diskusije.

d VOGLARJEV SOKOLSKO pred sodnijo. Svoj čas smo že poročali v „Straži“, da so se izvalili v starovoglarškem sokolskem gnezdu mladi sokolčki, ki so tudi dejansko roparske pišee. Voglarjev nadebudni in še veliko obetajoči sinko se je namreč dvignil tako visoko v svojem sokolsko-kulturnem poletju, da je kot osmošolec začel s škarijami rezati v gledališču Orlicam lite. Za ta njegov sokolski drzni pohod višave orliških las ga je nagradila mariborska sodnija z globo 400 K, kar je itak premalo za tak junaško-kulturni dvig Sokolčiča, ki je izrčal iz tako znamenitega sokolskega gnezda kot je ravno Voglarjevo. Koliko vesela žele mora imeti stari g. šolnik Voglar, ko vidi, da morajo poletavati njegovi Sokolčiči, katerim so še le komaj pognaile peruti, krog sodnije! „Ajmo mi Sokolčiči“, kaj ne, g. šolnik Voglar?

d „HITROST“ mariborske carinarne. Na naslov neke učtelice v s'ovenjebistriškem okraju je bila odposlana nekaka knjiga iz Gradca v vrednosti 200 K. Knjiga je ležala na mariborski carinarni od 29. septembra pa do 2. decembra 1920. Naskovjenka je imela vsled tega veliko nepričak. Naš klic je: Proč s carinskimi uradniki, ki niso kos svoji nalogi!

d ZA JUGOSLOV. MATICO, podružnico v Mariboru, je daroval g. dr. Val. Boštjančič, odvetnik v Mariboru, znesek 50 K za novoletno darilo in se tako prvi odzval pozivu osrednjega odbora JM. Naj bi našel mnogo vrednih posnemovalcev! — Za odkup od novoletnih voščil je daroval g. A. Novak, trgovec v Mariboru, Koroška cesta znesek 100 K. Darovalec je koroški begunec in mu je bila ob nemškem vpadu uničena vsa imovina. Odbor priporoča imenovanega kot zavednega rodoljuba mariborskemu občinstvu, darovalcema pa izreka svojo iskreno zahvalo!

MLADENIŠKA MAR. DRUŽBA pri franciskanih v Mariboru priredi v nedeljo, dne 9. t. m. predstavo „Sv. Vid“ ob 5ih popoldne v Splavarski ulici. (Dvorana Strokovne Zveze.)

Orlovski vestnik.

CELJSKI OREL ima v pondeljek, 10. t. m. zvečer ob 1/2 8 uri v posvetovalnici pri Belem volu svoj redni mesečni sestanek za člane iz mesta. Novi prijatelji in gostje dobrodošli!

o VODSTVO O. Z. je na predlog odbora marib. okrožja Orela v svoji seji dne 28. decembra 1920 sklenilo, da se dosedanje mariborsko okrožje Orela razdeli na tri okrožja: Maribor,

Sv. Lenart in Pohorsko okrožje. — Sklicujem za 16. januarja ob 10. uri popoldne, izredni občni zbor dosedanjega mariborskega okrožja Orela v društveno dvorano marib. Orela, Lekaršiška ulica 6. Vzpored: 1. Poročila odsekov dosedanjega okrožja; 2. Imenovanje poslovodij novih okrožij do občnih zborov. (Predaja); 3. Odstop okr. odbora in razpustitev okrožja; 4. Slučajnosti. Vsi odseki so pod disciplino dolžni poslati na občni zbor predsednika in načelnika ali pa dva pooblašćena zastopnika, ki naj prineseta s seboj pismeno poročilo o delovanju odseka in pismeno poročilo o stanju odseka statistiko članov in naraščaja, seznam odsekovega premoženja itd.). Pokažite orlovsko disciplino! — Predsednik.

o USTANOVNI OBČNI ZBOR novega marib. okrožja Orela bo v nedeljo 16. t. m. ob 11. uri v društveni dvorani mariborskega Orela, Lekaršiška ulica 6 v Mariboru. Vzpored: 1. Poročilo poslovodja; 2. Volitev odbora; 3. Slučajnosti. — Predsednik tel. odseka Orel, Maribor.

o SKUPNA SEJA okrožnega odbora in vad. zbora marib. okrožja Orela, bo takoj po ustanovnem občnem zboru. Vsi odseki marib. okrožja naj izdelajo natančne načrte dela za leto 1921 in jih v prepisu prinesejo s seboj. Ker je seja izvanredne važnosti za orlovski pokret v mariborski okolici, se pozivajo vsi odseki, da storijo svojo dolžnost!

o VSI ODSEKI marib. okrožja naj si naročijo list „Straža“, kjer ima Orel svoj stalen količek. Agitirajte za naše liste „Straža“ in „Slov. Gospodar“!

o MARIBORSKI OREL namerava v kratkem večjo prireditev. Člani telovadci zahajajte pridno k telovadnim uram!

o SKUPNA SEJA mariborskega Orela bo v petek 7. januarja ob pol 8. uri zvečer v društvenem prostoru, Lekaršiška ulica 6. Orlice, dij. Orel, pošljeta sklepčno število odbornic oz. odbornikov! Seja jako važna! Predsednik tel. odseka Orel, Maribor.

o FANTOVSKI VECER tel. odseka Orel, Maribor bo v petek ob 8. uri (takoj po seji). Vsi redni in podporni člani pridite!

o SEJA odbora tel. odseka Orel, Maribor bo v torek 11. januarja 1921 ob pol 8. uri v telovadnici pred telovadbo. — Predsednik.

Nekoliko o mariborskem gledališču.

Mariborsko gledališće nam je sveta stvar. Zahtevamo, da ga vlada podpira, da ga posećajo že iz narodne zavednosti vsi sloji, kratkoma, da mu pomagajo vsi, ki mu morejo biti v oporo. In reči moramo, da se je gledališće doslej zavedalo svoje naloge. Zidalo je v umetniškem smislu lepo kvišku in že smo hvalili Boga, da dobiva naše ljudstvo po malem razumevanje tudi za težje stvari. Le pomislimo na Schönherrijevo Zemljo, Heblavo Marijo Magdaleno, Strindbergovo Smrtni ples, Cankarjevo Pohujšanje! Veseli pa smo bili tudi vseh oddihov, ki nam jih je pustilo gledališće, ko je uprizarjalo veselejše in lažje stvari, kakor: Heubergerjev Ples v operi, Parmove Carične Amaconke, posebj omenjamo lepo ponovitev lanske opere Mamzelle Nitouche.

V zadnjem času smo imeli nekaj lepih stvari: Tako Ibsenovo Hedo Gablet, kjer se je zlasti odlikoval g. Škrbinšek; želimo njemu in sebi, da bi se tudi o njem moglo kedaj reči kakor piše Funtek o Borštniku: Preprosti v lahni konverzaciji, je bil silen v afektih, dasi v takih trenutkih ni uporabljal teatralnih krikov, kjer se marsikomu drugemu lomi in ubija glas; prezirljiva gesta, odsečen zvok, sarkastičen pogled, pa je bila učinkivo pojasnjena vsa trenutna duševna situacija. (Lj. Zv. 1920, str. 37). Tudi Molnerjev Vrag, dasi precej drugačen kakor na drugih odrih, je bil prav dober.

Zadnja premijera pa, takozvani „Operni večer“, je bila nekaj strašnega.

Pri prvem delu, Blodekovem „V studencu“, smo občudovali gladiki nastop, nepričakovano preciznost zbora

ter zlasti oba solista Jerico in Janka (gdč. Mezgečevo in g. Simenca). Zato nas pa je tem bolj žalila Suppejeva „Lepa Galateja“. Ne pišem kritike, zato samo par konstatacij:

Prvo, proti čemur moramo najglasneje protestirati, je Povheto — riganje; vsi, ki so bili navzoči mi bodo oprostili ta izraz, ker drugega izraza naša slovenščina nima za take glasove, ki jih je bilo deležno v terek polno mariborsko gledališče. Dalje so pa takozvana ekstempora, ki se pojavljajo v zadnjem času kaj čisto na našem odru, pa doslej še skoro vedno v zelo neokusni obliki. Takih neslanosti pa, kakor smo jih slišali „na opernem večeru“ nikakor ne moremo pripustiti. Če zremo v „mitološki operi“, da „se di gospod Ganimed z gospo Draguti-nevičevo v kavarni Central“ in dalje, da „je pojedel Ganimed v kavarni Central deset kosov orehove pitice, ker je gospod ravnatelj igralcem pred tremi dnevi tako horondno zvišal gazo“ — potem se vprašamo, če so to še umetniki ali rokodelci, in gledališče, katerega smo ljubili iz narodne zavdnosti kot svoje kulturno svetišče, pade v naših očeh na nivo predmestnih šmir. — Če sami izzivate občinstvo, potem se ne smete jeziti, če se občinstvo za Vas zanima bolj, kakor Vam je ljubo. Vem, da se za pozive v listih ne brigate mnogo, češ, listi so zato, da hvalijo in delajo reklamo za gledališče; če pa enkrat kaj grajajo, po tem spoznate, da pišejo v liste samo bebi in ignorantje. Pa preskrblje no je, da bomo dali temu svojemu prostu izraza tudi na mestu, kjer kaj zaleže. Zaradi par oseb, si ne damo ubiti svojega gledališča. Mi želimo u-

metnosti in jo bomo vsikdar podpirali a zato zahtevamo umetnost. In iz ljubezni do gledališke umetnosti so napisane te vrste.

Moj stric in moj župnik.

Iz francoščine prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Pomirite se, Regina! Ne smemo preveč važnosti polagati na stvari, ki minejo tako kmalu!“

„— ki jih je pa treba vendarle tudi upoštevati!“ sem dejala, ne mislijo, kakor vaša teta.“

„In morebiti naletite na ljudi, ki ne mislijo, kakor vaša teta.“

„Ali spadate tudi vi med take ljudi, gospod župnik? Ali sodite, da sem lepa?“

„Ampak — seveda“, je odgovoril z glasom, ki je iz njega donela silna za drega.

„Zelo lepa?“

„Ampak — seveda“, je ponavljal se bolj v zadregi.

„Ah, kako sem srečna“, sem vzkliknila in zaplesala. „Kako vas imam rada, gospod župnik!“

„Prav dobro, Regina, toda napravili ste velik pogrešek. Vlomili ste v knjižnico in si pri tem skoraj vrat zlomili, in brali ste knjige, ki bi jih vam jaz menda nikoli ne bil priporočil.“

„Scotta sem brala, gospod župnik in slovstvena zgodovina, ki ste mi jo dali, zelo hvati Scotta.“

Njegovo lice se je vidno razjasnilo.

„No, Walter Scott še sam na sebi ni nič hudega, le nekoliko pretežek je za vas, ker ne poznate tako dobro an-

gleške zgodovine. Ampak,“ se je spet zresnil, „pogrešek ste vendarle storili, ker mi niste ničesar povedali. Ako si tako mlado dekle izbira berilo, naj vedno vpraša za svet svojega duhovnega voditelja, — sicer utegne nalezeti na kaj slabega!“

„Če pa si nisem vedla pomagati,“ sem tožila. In pripovedovala sem mu, kako mi je prišlo poželenje po knjižnici, popisala sem mu, kako je deloval prvi roman na mojo dušo, kako se mi je odprl nov svet, ki sem v njem našla, kar sem tako dolgo zastoj iskala.

Z zanimanjem me je poslušal. Me ni se je vrnila veselost, njemu pa spet barva v lice in dobri smehljaj nastal.

„Dobro!“ mi je rekel. „Pa berite Walterja Scott. Se sam ga bom spet prelistal, da se bom znal z vami razgovarjati o njem. Ampak obljubite mi da ne bodete več počenjali takih samovoljnosti!“

Z vsem srcem sem mu obljubila in odsihod sva imela nov predmet za najine razgovore in prepirke, kajti samoposebi je umevno, da nisva bila nikoli oba istega mnenja.

Toda kmalu je uničil vse zanimanje za moje romane nepričakovan dogodek, ki se je pripetil nekaj tednov za tem pri nas. Eden tistih dogodkov, ki sicer ne rušijo držav, ki pa razburkajo srce in domišljijo mladim dekletom.

VI.

Bila je nedelja. Zadušljiva vročina je pripekala in ko smo se vračali domov od službe božje, je rekla Suzana:

„Imeti bomo nevihto, prej ko bo večer.“

To prerokovanje mi je ugajalo. Nevihta je bila vedno srečen dogodek v mojem enakomernem življenju in vkljub svoji strahopetnosti sem ljubila grom in blisk, četudi sem se tresla na vseh udih, kadar sta si sledila preveč naglo.

Prve popoldanske ure sem blodila po vrtu kakor verna duša. Za umreti sem se dolgočasila. Otožna sem si govorila, da nikoli ne bom ničesar doživela in da sem obsojena večno živeti skupaj s svojo teto.

Proti štirim popoldan sem se vrnila v hišo in šla na hodnik v prvem nadstropju. Z obrazom ob sipah velikega okna sem z zanimanjem opazovala, kako so oblaki lezli po nebu, se zbirali nad nami ter nam prinašali nevihto, ki jo je napovedala Suzana.

Povpraševala sem se, odkod prihajajo ti oblaki, kaj so videli na svojem potu, kaj bi mi povedali, meni, ki nisem ničesar vedela o življenju, o svetu, in ki sem tako želela, ga videti in poznati. Nastali so daleč za obzorjem, tam, kamor še nikoli nisem prišla, za obzorjem, ki mi je prikrivalo skrivnosti, sijaj, veselje — tako sem vsaj mislila jaz — in zabavo.

Iz svojega sanjarenja sem se zbudila, ko sem zagledala na dvorišču Perrino. Skrita je bila za voglom in se je pustila poljubovati kmetiškenfantu, ki jo je držal krog pasu.

Zivahno sem odprla okno, plosknila z rokami in vzkliknila:

„Izvrstno, Perrina! Videla sem vas gospodična!“

Dalje prihodnje.

MALA NAZNANILA

RAZNA:

Domačo hrano (opoldan in zvečer) išče več gospodar. Pisemne ponudbe na upravo tega lista.

PRODA SE:

Zaradi bolezni se prodaja 1 velika kredenca za obednico za 2000 K, 1 fina kredenca za kuhinjo za 1800 K, 1 stojalo zrcalo na kolcih za 8200 K. Ogleda se v Mar boru Tkalska ulica 9 (Webergsasse) od 10. do 12. ure. 2-2 5

Vozovi, eno- in dvovprežni, lepi tovorni vozovi, 1 par lahkih komotov in 1 nova oprava korjaska oprava na prodaj. Franc Ferk, Maribor, Jugoslovanski trg 3, tik okraj glavarstva. 13

Na prodaj en vinograd, občina Galasok 25. Kokolensak 3. Marija Kolnik, Krekova ulica 6, Studenci. 9

Vila v Mariboru, se prodaja ali pa zamenja za kmetijsko posestvo, poslopje obstoji iz 3 stanovanj, zraven je hlev za dva konja in shrambe za vozove. V eno stanovanje se kupec lahko takoj naseli. Naslov v upravi. 1-2 6

Pozor! Po ceni na prodaj: razna moška, ženska in otroška obleka, klobuki, čevlji, bluze, kostumi, jopice, plašč obleke, bele obleke, zimski in gamijevi plašči, lampasi, jahalne hlače, salonske obleke, krasne in navadne kožuhaste plašče, suknje in plašče iz usnja, gamaške, servijete, snežne avto, trikot perilo, posteljno perilo, prtiči, zastori, razna kuhovina, kuvert-odeja, namizni prti, pohištvo za spalne sobe, staro pohištvo, omare, salonske mize, kuhinjske mize, koci, ko jakse odeje, vozice, otroške kočare, biziški stolci, fotelje, blazine, lepe preproge, podobe, srečila, svetilke, žepne ure, verižice, ure na nihal, razne prstane, ubane, zapestnice, bisere, razna ženitovanjska darila, pisalni stroj, torbico za akte, lovsko torbico, ročna dela, gramofone, fotografske aparate, daljogleda, citre, sekirice, knjige, otroške biče in razno drugo pri J. Schmidl, Maribor, Koroška cesta 18/I. 2-2 1

SLUŽBE:

Sluga, se takoj sprejme v javni bolnici v Mariboru. 1-2 11

Babica, katere bi hotela poslovati v javni bolnici v Mariboru, naj se takoj javi. 1-2 10

Jakob Kelc krojaški mojster, STOLNA ulica 5. izvzuje po najnovejše in najcenejše vsa v to stroko spbdajoča dnla. Postrežba točna! Postrežba točna! 12

Ravno so došle

večje množine blaga iz inozemstva, zato razpešiljam po celam kraljest. po zelo nizkih cenah:

Caj	Kava
Kakao	Riž
Handeljas	Olje
Čokolado	Milo
Paprike	Bombone
Šafran	Konjak
Vanilijo	Rum
Rošice	Slivovko
Plge	Slive
Paradižnik	Kreme
Rozine	Sveče
Dikave	Testenine
Limone	Žveple
Pomaranče	Galico

Anton Močnik CELJE, GLAVNI TRG.

369 **Podpirajte obrtnika-Slovenca!** Stavb. in umet. ključavničar **Franjo Kumerc, Maribor,** Pod mostom št. 10 se priporoča cenj. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela: kot popravila poljedeljskih strojev, toplovodov in parnih kurjav. Delo solidno! Cene zmerne!

Kedaj bo?

Inspirajte v „Starži“!

Koruzo in oves

919 cele vagone, kakor tuči manjše količine nudi po dnevnih cenah

Anton Toneje in drug Maribor

SOL belo nemško je ilno v vrečah nudi cele vagone kakor manjše količine za takoj 918

Anton Toneje in drug Maribor

FRANC KRAJNC, SLIKAR

MARIBOR, CVETLIČNA UL. 8 ABSOLVENT MONAKOVSKKE IN DUNAJ-SKE UMETNIŠKE OBRTNE ŠOLE --- Izvzuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po najnižjih cenah. ---

I. Jugoslovanska tovarna poljedeljskih strojev!

Stavbeno in umet. ključavničarstvo! Livarna za železo in kovine!

Izdeluje vsakovrstne stroje, kot poljedeljsk, to arniške, stroje za opekarne, za klobasne tovarne in parne žage. Moturje na bencin in olje.

Popravila vsake vrste in vsakega izdelka strojev! Kupuje in vzame v račun vsakovrstne stare stroje. Kislarno varenje v svoji lastni tovarni. Izdeluje v stavbinski obrti: Vsakovrstne štedilnike, ograje, peči, ključavnice, ter vsa v stavbeno stroko spadajoča dela kakor tudi popravila.

Franjo Farič, tovarnar, MARIBOR

986 Kralja Petra trg št. 9, Magdalensko predmestje (Poprej na Pohrežju).

POHIŠTVO

raznovrstno **LASTNEGA IZDELKA**, iz trdega in mehkega lesa, se zavoljo pomanjkanja prostorov in zavoljo preobilice zalog po skrajno zalžanih cenah prodaja pri

PETER HOCHNEGGER in dr. MARIBOR Koroška cesta 46-53. --- Prodaja tudi proti mesečnemu odplačilu.

Cevlje, dokolenice (gamaše) perilo obleke tržne torbice potov. kočare, vrvi ter razno galanterijsko blago kupite najceneje pri tvrdki **Jakob Lah, Maribor** Glavni trg 2.